

Bartha-Tóth Martina

PhD hallgató

Debreceni Egyetem, Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

A KELLÉKSZAVATOSSÁG ÉS JÓTÁLLÁS SZABÁLYOZÁSÁNAK TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE*

Debreceni Jogi Műhely, 2021. évi (XVIII. évfolyam) 1-2 szám (2021. szeptember 1.)

DOI 10.24169/DJM/2021/1-2/2

Abstract: The liability of material effects and warranty are classic legal institutions of civil law and they are both important in the field of consumer law. The present study essentially considers the regulatory system of these jurisdictions in Hungary.

The review starts with the private-law cases, developed at the beginning of the 20th century, which legislative provisions finally remained outside of scope. Then the Code Civil of 1959 and the Code Civil of 2013 are assessed in the review. The study does not cover the examination of the provisions of the lower level of legislation, such as the „warranty based on legislation compulsorily”.

The essay focuses mainly on identifying the specificities, potential shortcomings and the shortcomings of the regulatory models used in our country. It also seeks to find the points of turn and the points of motivations, of legal policy that have made significant changes in the lives of the legal institutions.

On the bases of this reasoning, the next tematica is observed in the text. The first large structural element is described in a description of the 1900s, 1913 and 1928 private-law codices, which have shown a significant similarity in terms of the legal institutions.

Then it follows with the introduction of Code Civil of 1959. The point of view of the legal institutions the code was modified only two times during its long term. The first modification was in 1977, the second in 2003 with regard to the harmonisation of European Union law.

Finally comes the summary of the current Code Civil, which has enacted some innovations in the aspect of the topic. Although previous legislation which based on the harmonisation has not been required significant reforms.

Keywords: liability for material effects, warranty, historical summary

Absztrakt: A kellékszavatosság és a jótállás a polgári jog klasszikus jogintézményei, és a fogyasztóvédelmi jog területén is kiemelkedő jelentőséggel bírnak. Jelen tanulmány alapvetően ezen jogintézmények magyarországi szabályozási rendszerét tekinti át.

A vizsgálat a 20. század elején kidolgozott, de hatályba nem lépett magánjogi kódextervezetekkel veszi kezdetét, majd a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. és 2013. évi V. törvények releváns rendelkezéseit veszi górcső alá, ugyanakkor nem terjed ki az alacsonyabb szintű jogszabályok, például a „kötelező jótállásról” szóló kormányrendeletek rendelkezéseinek vizsgálatára sem.

A tanulmány alapvetően a hazánkban alkalmazott szabályozási modellek sajátosságainak, esetleges hiányosságainak, hibáinak a feltárására koncentrálnak, illetve igyekszik megtalálni azokat a fordulópontokat, és a fordulópontokhoz kapcsolódó jogpolitikai indokokat, amelyek jelentős változásokat hoztak a

* A tanulmány megírása az Igazságügyi Minisztérium jogászképzés színvonalának emelését célzó programjai keretében valósult meg.

jogintézmények életében.

Ezen gondolatmenet alapján a dolgozatban a következő tematika figyelhető meg. Az első nagy szerkezeti elemet az 1900-as, 1913-as és 1928-as magánjogi kódextervezetek ismertetése teszi ki, mely tervezetek jelentős hasonlóságot mutattak a „dolog hiányaiért való felelősség” és a jótállás tekintetében.

Ezt követően az 1959. évi IV. törvény bemutatás következik, mely jogszabály – hosszan fennálló hatálya alatt - mindössze kétszer - 1977-ben és az uniós jogharmonizáció nyomán 2003-ban – esett át a jogintézmények szempontjából lényeges változásokon.

Végezetül a jelenleg hatályos törvénykönyvünk szabályrendszerének áttekintésére kerül sor, mely jogszabály hozott ugyan néhány újdonságot a vizsgált téma szempontjából, ugyanakkor mivel a jogharmonizáció alapját képező uniós jogszabályok a törvénykönyv hatályba lépése előtt nem változtak, így a jogintézmények nagy mértékű, jelentős változásokat igénylő reformja sem volt indokolt.

Kulcsszavak: kellékszavatosság, jótállás, történeti áttekintés

Bevezető gondolatok

A szavatosság és a jótállás a polgári jog és a fogyasztóvédelmi jog igen gyakran emlegetett jogintézményei. A velük kapcsolatos szabályozás hosszú történeti múltra tekint vissza, hiszen a vásárolt termékek, a kapott szolgáltatások megfelelő minőségével kapcsolatos elvárás a fogyasztók, vásárlók, szerződő felek széles körét érintő, alapvető igény volt már a 20. század elején is.

Jelen tanulmányban arra vállalkozom, hogy a kellékszavatosság, jótállás, és a hozzájuk szorosan kapcsolódó hibás teljesítés jogintézményeinek magyarországi fejlődési ívét áttekintve átfogó képet adjak a különböző időszakokban hatályos szabályokról.

A kutatás alapvető célja az volt, hogy meghatározzam azokat a fordulópontokat, amikor a szabályozási környezetben jelentős változás következett be, illetve elhatároljam egymástól a területen érvényesülő hazai szabályozási modelleket. Ezen elhatárolásokat követően megvizsgáltam az egyes modellek részletes szabályait, azok erősségeit, esetleges hibáit, hiányosságait.

A szabályozási környezet vizsgálatát a 20. század elejétől indítottam, és a Magyarországon jelenleg hatályos normák áttekintésével fejeztem be. Az elemzés tárgyát az 1900-as, 1913-as és az 1928-as magánjogi kódextervezetek és a magyar polgári törvénykönyvek rendelkezései képezték. A vizsgálat nem terjedt ki a jogforrási hierarchia alacsonyabb szintjén elhelyezkedő jogszabályok – például a kötelező jótállást szabályozó kormányrendelet – elemzésére, valamint a nemzetközi modellek analízisére sem.

A vizsgálat során leginkább a jogértelmező, jogösszehasonlító módszer alkalmaztam, de a jogintézmények rendszertani elemzését sem mellőztem.

Bízom benne, hogy a kutatás eredményeként sikerül teljes körű képet alkotnom a kellékszavatosság és jótállás szabályozási környezetéről, a szabályozási modellek sajátosságairól, valamint azokról a kihívásokról, társadalmi, piaci, fogyasztói impulzusokról, amelyekre a jogi normáknak mindenképpen reflektálniuk kell. Mindezen ismeretek birtokában pedig megkísérlek olyan javaslatokat megfogalmazni, amelyek a jogintézményekkel kapcsolatos jelenlegi szabályok hatékonyságának növelésére alkalmasak.

1. Magánjogi kódextervezetek a 20. század első felében

Az első magyar polgári törvénykönyv elfogadása és hatályba lépése igen sokat váratott magára. Az erre irányuló társadalmi, tudományos és politikai igény azonban már az 1800-as évek végén megjelent. Ezen tényezők nyomán született meg az 1900-as, 1913-as és 1928-as magyar magánjogi kódextervezetek szövege.

E három törvénykönyv-tervezetet a törvényhozás végül nem fogadta el, így soha nem váltak hazánk hatályos jogrendszerének a részévé. (Mezey, 2007, p. 156-164) Jelentőségük azonban ettől függetlenül kiemelkedő, hiszen a korszak legkiválóbb jogtudósai vettek részt a kodifikációs munkálatokban. Ezt az állítást igazolja,

hogy az 1900-as évben elkészülő javaslat kidolgozása az igazságügy miniszter által kirendelt állandó bizottság feladata volt, mely bizottság tagjai voltak többek között Grosschmid Béni, Szászy-Schwarcz Gusztáv, Nagy Ferenc, valamint segédtagként közreműködött Szladits Károly és Kolosváry Bálint is. (Vékás, 2015, p. 566-567)

A tervezetek szavatosságra és jótállásra vonatkozó szabályait megvizsgálva arra a következtetésre jutottam, hogy mind rendszertani megközelítésük mind a jogintézményekre vonatkozó részletszabályaik erősen egymásra épültek, és jelentős hasonlóságokat mutattak.

Mindhárom javaslat a személyjog, családjog, kötelmi jog és öröklési jog fejezeteket tartalmazta. Azonban a kötelmi jogi általános szabályok a szerződészegés esetei közül csupán a nem teljesítés esetét, az adós és a hitelező késedelmére vonatkozó normákat tartalmazták. A hibás teljesítés nem volt nevesítve a szerződészegő magatartások között, ezek a tervezetek még nem teremtették meg annak elvi alapjait.

A hibás teljesítés jogintézményének hiánya azonban nem jelentette azt, hogy a javaslatok teljes mértékben mellőzték a szavatosság szabályozását is, ugyanis a vétel és a csere címek alatt rögzítették ezeket a rendelkezéseket. A tervezetek a szavatosság két típusát ismerték és szabályozták; a jogért és a dolog hiányaiért való felelősséget. A kellékszavatosság fogalmi kategóriájának értelemszerűen a dolog hiányairét való felelősség feleltethető meg.

A dolog hiányaiért való helytállás tekintetében a javallatok akként fogalmaztak, hogy az eladó azért köteles helytállni, hogy az eladott dolog a veszély, kárveszély átszállásának az időpontjában egyrészt a kikötött tulajdonságokkal bír, másrészt nem rendelkezik olyan hibával, amely értékét vagy rendeltetésszerű használhatóságát kizárja vagy számbavehetően csökkenti. (A Magyar Általános Polgári Törvénykönyv tervezete, 1900, 1431§) A törvényjavaslatok ezen előírásai – elfogadásuk esetén - a kereskedelmi törvény (1875:37. tc.) 348 §-át helyezték volna hatályon kívül. A kereskedelmi törvény szövege alapján a kellékszavatosság abban állt, hogy az eladó a kikötött vagy a törvényi kellékek hiánya esetén felelősségre vonható. A tervezetek - már az 1900-as első szöveg is - azonban az értékhez és a rendeltetésszerű használat csökkenéséhez, ellehetetlenüléséhez is kötötték a szavatossági jogosultságok gyakorlását, amely lényeges változás volt, és a vevő számára kedvezőbb helyzetet teremtett a korábbi szabályozáshoz képest. (Nemere, 1914, p. 341)

Abban az esetben, ha szavatossági hiány állt fenn, a javaslatok értelmében a következő szavatossági jogok voltak érvényesíthetők:

- szerződés felbontása,
- vételár leszállítása,
- faj szerint, illetőleg egyedileg meg nem határozott dolog esetében, a hiányos dolog helyett hibátlan dolog szolgáltatásának a követelése. (A Magyar Általános Polgári Törvénykönyv tervezete, 1900, 1434 §).

A fent ismertetett vagylagos jogok helyett a jogszabálytervezetek arra is lehetőséget biztosítottak, hogy a vevő kártérítést követelhesen. Kártérítési jogalként szolgált például a jótállás vagy az az eset, ha az eladó a hiányt rosszhiszeműen elhallgatta.

A szavatossági igények – főszabály szerint, mindhárom tervezetben – ingó dolognál hat hónap alatt, ingatlanál egy év alatt évültek el (A Magyar Általános Polgári Törvénykönyv tervezete, 1900, 1451§), és mindhárom javaslat tartalmazta a választott szavatossági jogosultságról, másik jogosultság gyakorlására való áttérés lehetőségét is (A Magyar Általános Polgári Törvénykönyv tervezete, 1900, 1437§)

A helytállási kötelezettség alól való mentesülés szabályai is igen hasonlóan tartalommal bírtak, hiszen a szavatossági jogok gyakorlásának a tervezetek szövege szerint nem volt helye, ha a vevő a hiányt a szerződésalkötéskor ismerte. (A Magyar Polgári Törvénykönyv tervezete, 1900, 1432 §, A Magyar Polgári Törvénykönyv tervezete, 1913, 1148 §, 1928. évi magánjogi törvényjavaslat 1383 §) A helytállási kötelezettség további korlátját jelentette, hogy olyan hibáért, amelyet a vevő közönséges figyelem mellett felismerhetett volna (A Magyar Polgári Törvénykönyv tervezete, 1900, 1432 §), illetve a 13-as, 28-as tervezet szerint, amely a vevő előtt saját súlyos gondatlansága miatt maradt ismeretlen, az eladó csak akkor volt

köteles helytállni, ha a dolog kikötött tulajdonsága hiányzott, ha az eladó a hiánymentességért jótállott, illetőleg ha a hibát csalárdul elhallgatta. (A Magyar Polgári Törvénykönyv tervezete, 1913, 1148 §, 1928. évi magánjogi törvényjavaslat 1383 §)

A fentebb ismertetett rendelkezések több ponton is hivatkoztak a jótállás jogintézményére. Az 1900-as években megszületett normaszöveg csupán utalás szintjén tartalmazott rá vonatkozó előírásokat és ezek a regulák is csak elszórtan szerepeltek a dolog hiányaiért való felelősség szabályai között. Egyrészt kártérítési jogalként találkozhattunk vele, másrészt pedig fokozott felelősségi formaként, hiszen az eladó jótállás esetében akkor is helytállni tartozott, ha a vevőnek a hibát közönséges figyelem mellett fel kellett volna ismernie. Ezt a két rendelkezést a másik két tervezet is fenntartotta. Volt ugyanakkor egy jelentős változás a 13-as javaslat szövegében, amely szabályt a 28-as kódextervezet is tartalmazta. Eszerint vétkességére tekintet nélkül felelt az adós, ha a teljesítésért jótállott. (A magyar polgári törvénykönyv tervezete: második szöveg, 1913, 911 §) Jótállás esetében tehát már nem volt szükséges a jogosult részéről a vétkesség bizonyítása sem, mely számottevő könnyebbséget jelentett a vevő számára az igényérvényesítés során. Felmerül ugyanakkor a kérdés, hogy nem okozna-e aránytalan nehézséget, és indokolatlan helytállási kötelezettséget ez a szabályozás, hiszen a jótállást vállaló eladót lényegében a vétkesen eljáró eladóval azonos elbírálásban részesítette, holott ez a jogintézmény már akkor is az eladó készségét mutatta a - rendeltetésszerű használat mellett – esetlegesen előálló hibák kijavítására. (Nemere, 1914, p. 341)

Végezetül még a tervezetek egy fontos rendelkezésére szeretnék kitérni, mégpedig arra, hogy a speciális szerződési fajták körében szabályozott szavatossági, jótállási szabályok alkalmazási körét a jogszabálytervezetek kifejezett előírása a visszterhes szerződések körére általános jelleggel kiterjesztette. (A Magyar Polgári Törvénykönyv tervezete, 1900, 1469 §, A Magyar Polgári Törvénykönyv tervezete, 1913, 1172 §, 1928. évi magánjogi törvényjavaslat 1407 §.) Ekként hidalva át azt a rendszertani kérdést, hogy a jogintézmények normái nem az általános részi szabályok között kaptak helyet.

2. Szavatosság, jótállás az 1959. évi IV. törvényben

Az 1928-as magánjogi kódexjavaslat képezte a kiindulási pontját, alapját az 1959. évi Polgári Törvénykönyvnek. A régi Ptk-t megalkotó jogászok, jogtudósok jelentős mértékben támaszkodtak a magánjogi törvénytervezet által alkalmazott megoldásokra. Helyzetük nem volt könnyű, ugyanis az 1956-os forradalom utáni társadalmi, politikai viszonyok igen nehéz körülményeket teremtettek a törvényszöveget elkészítő szakemberek számára, hiszen a szakmai szempontokat össze kellett hangolni azzal, hogy a kommunista politikai ideológia mit tart elfogadhatónak a magánjogi szabályozás keretében. A kodifikációt az Eötvös Lóránd Tudományegyetem két akkori jogász professzora Világhy Miklós és Eörsi Gyula koordinálta. (Vékás, 2015, p. 567)

Az 1959. évi IV. törvény 1960. május 1-én lépett hatályba és az új polgári törvénykönyv hatálybalépéséig, 2014. március 15-ig képezte a hibás teljesítéssel kapcsolatos jogviszonyok szabályozásának, a jogviták elbírálásának az alapját. A törvényt hatályának fennállta alatt 122 alkalommal módosították.

2.1. A Polgári Törvénykönyv kellékszavatossági normái

A törvénykönyv hatálybalépését megelőző időszakban a szavatosság definiálásával kapcsolatosan alapvetően kétféle álláspont ütközött. Grosschmid és az ő nyomán Szladits a szavatosságot egyfajta objektív felelősségnek tekintették, amely a szolgáltatás szerződésszerű jogi és fizikai kellékeiért való helytállást jelentette. A másik felfogás szerint pedig a szavatosság a szolgáltatás rejtett hibáiért fennálló szintén objektív felelősséget jelenti. (Herczeg, 1954, p.123.)

Ezeket a fogalmi megközelítéseket is szem előtt tartva a kódex egyik legfontosabb rendszertani újítása az volt, hogy a szerződésszegés fejezetén belül került szabályozásra a hibás teljesítés kérdésköre, és a hibás teljesítés keretén belül a kellékszavatosság szabályai. Csanádi György – a Magyar Közgazdaságtudományi Egyetem Jogi Tanszékének egyetemi docense – a Jogtudományi Közönyben 1958-ban megjelent írásában is ezt vélte a legfontosabb változásnak. Álláspontja szerint ugyanis, korábban a szabályozás egyik legfőbb hiányossága az volt, hogy az egyik legfontosabb szerződésszegési fajta hiányzott a kötelmi jog általános

szabályrendszeréből. Ezt az felfogást képviselte Kemenes Béla is, aki szerint a hibás teljesítés keretén belül elsősorban a kellékhianyos szolgáltatásért való felelősség szabályait kellett meghatározni, kimunkálni, és nem elégedhetek meg azzal, hogy az effajta szabályok csak a kötelmi jog különös részében az egyes ügyleteknél kapjanak helyet. (Csanádi, 1958, p. 211-215)

A jogszavatosságra vonatkozó rendelkezések a kötelmi jog különös részében az egyes szerződéstípusokra (adásvétel, bérlet) vonatkozó szabályok között szerepeltek, a jótállásra vonatkozó előírásokat pedig a szerződéseket biztosító mellékkötelezettségek keretében tárgyalta a törvény. Ezt a rendszertani megoldást Kemenes szintén megfelelőnek találta, tekintettel arra, hogy a szavatosság jogszabályon alapuló, ex lege felelősség volt, míg a jótállás feltételét a felek szerződéses megállapodása képezte (bár a későbbiekben láthatjuk, hogy a törvénykönyv módosulása folytán jogszabályi rendelkezés is képezhetette a jótállás alapján, és ezen változás nyomán ez az érv kevésbé tűnik megalapozottnak). (Kemenes, 1955, p. 756)

A jogintézmény vonatkozásában csupán annyit tartalmazott a jogszabály, hogy „Aki valamely szolgáltatásért jótállást vállal, a jótállás időtartama alatt a felelősség alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a hiba oka az átadás után keletkezett.” (1959. évi IV. tv. 248 §) A jótállás, tehát a törvény ezen változatában önként vállalható kötelezettség volt, mely jelentősen nehezebbé tette a kötelezett számára a helytállás alól való kimentés lehetőségét.

A törvénykönyv szerint a kellékszavatossági igények érvényesítésére a visszterhes szerződések nem megfelelő, hibás teljesítése esetében volt lehetőség. A szavatossági igények tekintetében pedig különbséget tett az egyedileg és a fajta és mennyiség szerint meghatározott dolog szolgáltatása között. A szolgáltatások típusától függően mutatkozott némi eltérés a szavatossági jogok tekintetében. A szavatossági jogok gyakorlásának pedig nem volt helye abban az esetben, ha a jogosult a hibát a szerződéskötéskor ismerte. (Ptk. 305 §)

Mind az egyedileg, mind a fajta és mennyiség szerint meghatározott szolgáltatás esetében különbséget tett a jogszabály a hibás teljesítés azon esete között, amikor a dolog a törvényes, illetve a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak nem felelt meg. Ezekben az esetekben kijavítás, árleszállítás, illetve fajta és mennyiség szerint meghatározott szolgáltatás esetében kicserélés volt követelhető. (Ptk. 305 §)

A törvény által nevesített másik kategória pedig az az eset volt, amikor a hiba a rendeltetésszerű használatot gátolta. Ebben az esetben már az elállás is gyakorolható kellékszavatossági igény volt, tehát a jogszabály sorba rendezte a szavatossági igényeket és az elállást csak ultima ratióként ismerte el. (Csanádi, 1958, p. 212)

Az igényérvényesítés tekintetében a Polgári Törvénykönyv különbséget tett a felismerhető hiba, és rejtett hiba között. A különböző típusú hibák esetében különböző igényérvényesítési határidőket határozott meg a jogszabály.

Felismerhető hiba esetén a jogosult a szolgáltatás megvizsgálásától számított 8 napon belül köteles volt szavatossági igényét a kötelezethez intézett nyilatkozatával érvényesíteni.

Rejtett hiba esetében a hiba felfedezésétől számított 8 napon belül, de legkésőbb a szolgáltatás megvizsgálásától számított 6 hónapon belül kellett a kötelezett irányába megtenni a nyilatkozatot.

A szavatossági jogokat a nyilatkozat megtételétől számított 6 hónapon belül keresettel lehetett érvényesíteni. Ezek a határidők jogvesztő jellegű határidők voltak. (Ptk. 306§)

Véleményem szerint a szabályozási modell legnagyobb hibája abban rejlett, hogy meglehetősen bonyolult volt. Különbséget tett a kétféle szolgáltatás, a hibás teljesítés két típusa között is (szerződéses tulajdonságok hiánya, rendeltetésszerű használatot akadályozó hiba). Mindezek mellett még a felismerhető és a rejtett hiba kategóriáit is alkalmazta az igényérvényesítésre nyitva álló határidők differenciálása céljából.

A jogszabály szavatossági mechanizmusával összefüggésben Eörsi Gyula is úgy fogalmazott, hogy az már a törvénykönyv megalkotásakor is elavult volt. A legsúlyosabb problémát ő is abban látta, hogy az időben való jogérvényesítés a kétféle hiba és a kétféle határidő folytán igen bonyolult. Rontotta továbbá a vevő helyzetét, hogy a rejtett hiba esetében rendkívül nehézkes volt annak a bizonyítása, hogy a kötelezett felé történő nyilatkozattétel a hiba felismerésétől számított 8 napon belül valóban megtörtént-e, hiszen a hiba felismerésének az időpontja objektíven nagyon nehezen bizonyítható. (Eörsi, 1976, p. 961)

2.2. A törvénykönyv „első reformja”

A törvénykönyvben – több mint ötven éves hatálya alatt – két alkalommal módosították jelentős mértékben a hibás teljesítésre, szavatosságra, jótállásra vonatkozó szabályokat. Az egyik módosítás a hetvenes évek végére tehető, a másikat az Európai Unió csatlakozás és jogharmonizáció indukálta.

A jogszabály első reformjaként emlegetett felülvizsgálat lehetőségéről a hatvanas években született döntés, mely döntés eredményeként több jeles jogtudóst kértek fel arra, hogy működjenek közre a munkálatokban. A szakmai és politikai tevékenység eredményeként a területet érintő első jelentős módosítás 1978. március 1-jével lépett hatályba.

A felkért szakemberek egy-egy részkérdéssel, illetve jogterülettel kapcsolatban készítettek el tanulmányokat, szakvéleményeket, illetve részt vettek a tervezettel kapcsolatos szakmai vitákban is. A kiválasztott tudósok között volt Eörsi Gyula, Zoltán Ödön és Világhy Miklós is. Világhy a felülvizsgálat során első sorban a jogi személyek, a tulajdonjog és a gazdasági jog területét érintő vizsgálatokat folytatott, míg a szerződésesség és ennek keretén belül a kellékszavatosság szabályait inkább Eörsi Gyula, Zoltán Ödön és Baranyai János vizsgálta. Nagy, 2018, p. 9-23)

A törvénykönyv reformja során több szempont is felmerült, amelyet a módosítások kapcsán meg kívántak valósítani. Egyrészt a szavatosság és a jótállás egyesítésének vagy elkülönítésének a feladata, a kellék- és a jogszavatosság elhatárolása, szabályainak fogyasztók számára kedvezőbbé formálása és a Ptk. valamint a gazdasági jogban kialakult speciális szavatosság intézményeinek eltérései, problémái kívántak megoldást. (Erdélyi, 1977, p. 336.)

Eörsi szerint a vizsgált területet érintő egyik legfontosabb kérdés a minőségvédelem és a fogyasztóvédelem fokozottabb kiépítésének a szükségessége volt. Ennek keretén belül szükségesnek tartotta a szavatossági igények és a köztük való választási jog kiterjesztését (az elállási jog kiterjesztését, a javítással kapcsolatos költségek szavatossági jogként való kiépítését), a szavatossági határidők lazábbá tételét (8 napos határidő eltörlése, elévülési jellegű határidők alkalmazása), fokozott védelem a jótállási és kártérítési kötelezettségeket korlátozó kikötések ellen. (Eörsi, 1969, 312-386.)

Zoltán Ödön is a túl szoros igényérvényesítési határidőkben látta a korábbi szabályozás legalapvetőbb problémáját, így azok rugalmasabbá tételét és elévülési jellegű határidők alkalmazását tartotta szükségesnek, továbbá ő is támogatta a szavatosság alapján fennálló kötelezettségek teljesítésével járó költségek kötelezetre való terhelését is. (Zoltán, 1969, p. 843-913.)

Baranyai leginkább a szavatossági normák egységesítésének a szükségszerűsége mellett foglalt állást, hiszen rengeteg speciális szavatossági rendelkezés volt hatályban a '60-as évek magánjogi szabályozásában. Nem tartotta továbbá szükségesnek a jogszabály nyílt és rejtett hiba közti megkülönböztetésének a fenntartását, ha az igényérvényesítési határidők hosszabb periódust állapítanak meg. A jogvesztő határidők, az igénybejelentési és perlési határidők alkalmazását azonban a jövőre nézve is kívánatosnak tartotta. (Baranyai, 1975, 678-688)

Az előkészítő munkálatokban résztvevő jogtudósok, minisztériumi szakemberek, gyakorló jogászok szakmai állásfoglalásai közül Eörsi véleménye volt a leginkább meghatározó, és a módosult jogszabály is számos ponton az ő javaslatait, kritikai észrevételeit tükrözi.

A megváltozott rendelkezések értelmében; a kötelezett felel (szavatol) azért, hogy a szolgáltatott dologban a teljesítéskor megvannak a törvényben és a szerződésben meghatározott tulajdonságok. Mentésül a felelősség alól, ha a jogosult a hibát a szerződéskötéskor ismerte. (Ptk. 305 §)

Hibás teljesítés esetén a törvény a kijavítás, kicserélés, árleszállítás és elállás iránti szavatossági igények érvényesítését biztosította. Látható tehát, hogy a kellékszavatosság keretében gyakorolható jogosultságok típusai nem estek át jelentős módosításon. Ez azonban nem mondható el az igényérvényesítésre vonatkozó szabályok tekintetében.

Az új előírások szerint a jogosult a hiba felfedezése után haladéktalanul köteles volt a kifogását a kötelezettel közölni. A közlés késedelméből eredő kárért pedig felelősséggel tartozott. [Ptk. 306 § (4)]

Ez a változás a jogosult számára sokkal kedvezőbb helyzetet teremtett, hiszen az Eörsi által is kritizált 8

napos, a hiba felismerésétől számított határidőt megszüntette. Jelentősen könnyebb helyzetet teremtve a vevő számára.

A jogosult a teljesítéstől számított 6 hónapos – elévülési – határidő alatt érvényesíthette jogait, kivéve, ha a dolog használhatóságának legkisebb időtartamát hatósági előírás, szabvány vagy kötelező műszaki előírás határozta meg, és ez 6 hónapnál rövidebb időtartam, akkor ez a rövidebb időtartam volt a meghatározó. [Ptk. 308 § (1)]

A törvény a szavatossági igények érvényesítésével kapcsolatosan tartalmazta, és alkalmazni rendelte a nyugvás intézményének rendelkezéseit is. Ennek értelmében; ha a jogosult igényét menthető okból nem tudta érvényesíteni - így különösen, ha a hiba jellegénél vagy a dolog természeténél fogva a 6 hónapos határidőn belül nem volt felismerhető -, szavatossági jogait a teljesítéstől számított egy évig, tartós használatra rendelt dolog esetében három évig érvényesíthette. Ha a kötelező alkalmassági idő három évnél hosszabb volt, az igény érvényesítésére ez a határidő volt az irányadó. Ezeknek a határidőknek az elmulasztása azonban már jogvesztéssel járt. [Ptk 308 § (2)]

A dolog kijavítása esetében a határidő meghosszabbodott a hiba közlésétől kezdődően azzal az idővel, amely alatt a jogosult azt a hiba miatt rendeltetésszerűen nem használhatta. A dolognak vagy jelentősebb részének kicserélése esetén pedig a szavatossági jog érvényesítésére biztosított határidő a kicserélt dologra (dologrészre) újból kezdődött. [Ptk. 308 § (4)]

A szavatosság alapján fennálló kötelezettség teljesítésével összefüggésben felmerülő költségek a kötelezettet terhelték. [Ptk. 309 § (1)]

Jelentős változások következtek be a jótállás szabályozásával összefüggésben is. A módosított törvényszöveg szerint ugyanis jogszabály is írhattott elő jótállási kötelezettséget, és meg is szabhatta annak legkisebb kötelező mértékét. [Ptk. 248 § (1)] Ez az előírás teremtette meg a jogszabályi alapját a tartós fogyasztási cikkekre vonatkozó kötelező jótállásnak. Emellett továbbra is maradt lehetőség szerződésen alapuló jótállás vállalására is.

Szerződéses jótállás esetében a kötelezett – a korábbi szabályozással megegyezően – akkor mentesült a felelősség alól, ha bizonyította, hogy a hiba oka a teljesítés után keletkezett. [Ptk. 248 § (3)]

A kötelező jótállás esetében viszont annak időtartama alatt, a szavatossági jogok érvényesítését nem a Polgári Törvénykönyv, hanem a jótállásra vonatkozó speciális jogszabály szerint kellett elbírálni. (Ptk. 248 §)

2.3. A jogharmonizáció nyomán megszületett szabályozás

A kellékszavatosság normarendszerét a törvénykönyv 1978-as módosítását követően is sok bírálat érte. A legtöbbször a meghatározott határidők túl rövid időtartamát, illetve a jogvesztő határidők alkalmazásának szükségletlenségét, káros voltát kifogásolták. (Kemenes, 1992, p. 15-18) A kritikai észrevételek ellenére azonban ez a szabályozás 25 évig volt hatályban. A következő jelentős módosítás hazánk Európai Unió csatlakozásával és az ezzel járó jogharmonizációs kötelezettség kapcsán 2003. július 1-én lépett hatályba.

Ezen módosítás áttekintését megelőzően azonban szeretnék még kitérni egy kisebb volumenű, ám fogyasztóvédelmi szempontból igen fontos változásra. A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CXLIX. törvény nyomán 1998. március 1-vel jelent meg Polgári Törvénykönyvünkben a „fogyasztói szerződés” jogintézménye. Ez a hibás teljesítés tekintetében konkrétan azt az új helyzetet eredményezte, hogy a szavatosság keretében megállapított 6 hónapos, 1 és 3 éves igényérvényesítési határidőktől a gazdálkodó szervezet és a fogyasztó között megkötött szerződések esetében a fogyasztó hátrányára nem lehetett eltérni. A rendelkezés jelentősége abban rejlett, hogy ez volt az első eset, amikor fogyasztói érdekvédelem jegyében klandikálóan kógens szabályozás jelent meg a kellékszavatosság szabályai között. (Luszc, 1999, p. 18)

A nagyobb horderejű változások 2003. július 1-én léptek hatályba, és számos ponton a Tanács és a Parlament 1999/44/EK számú, a fogyasztási cikkek adásvételéről és a kapcsolódó jótállás szabályairól szóló irányelvnek követelményeit tükrözték.

Az implementáció nyomán a hibás teljesítés törvényi fogalma kiegészült egy újabb elemmel. Korábban abban az esetben beszélhettünk hibás teljesítésről, ha a szolgáltatás a teljesítés időpontjában nem felelt meg

a törvényes vagy a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. Ez a rendelkezés továbbra is hatályban maradt, de hibás teljesítésnek minősült a dolog szakszerűtlen összeszerelése is, ha az szerződéses kötelezettség volt, és azt a kötelezett vagy olyan személy végezte, akinek a magatartásáért a kötelezett felelős. Hibás teljesítésnek minősült továbbá az is, ha az összeszerelést a jogosult végezte el, de a szakszerűtlen összeszerelés a használati útmutató hibájára volt visszavezethető. [Ptk. 305§ (1) (2)]

A kötelezett az új szabályok alapján már nemcsak akkor mentesült a helytállási kötelezettsége alól, ha a jogosult a hibát a teljesítés időpontjában ismerte, hanem akkor is, ha azt ismernie kellett, valamint ha a hiba az általa adott anyag hibájára volt visszavezethető, feltéve, ha az anyag hibájára a kötelezett őt figyelmeztette. [Ptk. 305/A (2)]

A módosítások talán legfontosabb – az irányelv által megkövetelt – eleme az volt, hogy a szavatossági igények érvényesítésére nyitva álló határidő első 6 hónapjában, megfordította a bizonyítási terhet. Korábban a jogosult volt kötelezett bizonyítani azt, hogy a hiba már a teljesítés időpontjában is fennállt. A módosítást követően azonban, a teljesítést követő 6 hónapon belül vélelmezni kellett azt, hogy a hiba már a teljesítés időpontjában is megvolt, kivéve, ha ez a dolog természetével vagy a hiba jellegével nem volt összeegyeztethető. Ez a bizonyítási terhet megfordító vélelem azonban csak a fogyasztói szerződések esetében érvényesült, ott viszont kógens jelleggel, hiszen a felek eltérő rendelkezése semmisnek minősült. (Luszczyńska, 2000, p. 506)

A szavatossági igények tekintetében a módosítások a szavatossági jogok hierarchiáját, sorrendjét átrendezték.

A szavatossági jogoknak két szintje volt. A jogosult első sorban – választása szerint – kijavítást vagy cserét kérhetett. A második lépcsőben árleszállításra és elállásra volt lehetősége. Ezek a második lépcsőfokban rögzített szavatossági igények azonban csak akkor voltak érvényesíthetőek, ha az első lépcsőben szabályozott szavatossági jogok teljesítése lehetetlen, aránytalan, vagy ha hiba nem lett határidőben kijavítva, vagy a jogosultnak jelentős kényelmetlenséget okozott volna. [Ptk. 306 § (1)]

Ezek a módosítások a jogosultat jóval kedvezőbb helyzetbe hozták a korábbi szabályozáshoz képest. Egyrészt a teljesítéstől számított 6 hónapos határidőn belül áttette a bizonyítás terhet a kötelezetre [Ptk. 305/A § (2)], másrészt a dolog kijavítása helyett, azzal egy sorban választható igényként szabályozta a kicserélés lehetőségét is. [Ptk. 306 § (1) a)]

Nyilvánvaló, hogy ezek az új előírások a kereskedelmi tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetek körében ellenérzéseket váltottak ki nemcsak hazánkban, hanem az Unió többi tagországában is. Részben ezért is tartalmaz néhány korlátozást a törvénykönyv a szavatossági igények közötti választás tekintetében.

Az egyik ilyen jellegű korlátozás az első lépcsőben található igények tekintetében az, hogy a jogosult nem választhatott olyan szavatossági jogot, amely lehetetlen vagy aránytalan megterhelést jelentett a kötelezett számára. Arról azonban, hogy mi minősült aránytalan tehernek sem az irányelv sem a törvénykönyv nem rendelkezik. És ez az egyik legbizonytalanabb pontja a két fél közötti vitának. A második lépcsőben szabályozott igények esetében a választás korlátját az jelentette, hogy jelentéktelen hiba miatt nem lehetett az elállás jogát gyakorolni. (Nagy-Kende, 2004, p. 24-26)

A fent ismertetett változásokkal egyidejűleg az igényérvényesítési mechanizmusban – a bizonyítási terhet megfordító vélelem mellett – hatályba lépő új norma az volt, hogy fogyasztói szerződések esetében 2 éves lett a kellékszavatosság határideje. Használt dolog esetében a felek a 2 évesnél rövidebb határidőben is megállapodhattak, ám 1 évnél rövidebb határidő ebben az esetben sem volt alkalmazható. [Ptk. 308 § (4)]

További fontos rendelkezés, hogy a jogosult a hiba felfedezését követően a körülmények által lehetővé tett legrövidebb időn belül köteles volt kifogását a kötelezettel közölni. [Ptk. 307 § (1)] Fogyasztói szerződés esetében a hiba felfedezésétől számított 2 hónapon belül közölt kifogást kellő időben közölni kellett tekinteni. [Ptk. 307 § (2)]

A jótállás tekintetében végbement módosítások a szavatosság szabályainak változásaihoz képest csekélyebb jelentőségűek voltak.

Az irányelv követelményeit tükröző első átalakítás az volt, hogy a termékre vonatkozó reklámban foglalt feltételek is a jótállási felelősség alapját képezték a jövőben. Meghatározták továbbá a törvényben a jótállási jegy kötelező kellékeit, tartalmi elemeit, továbbá rögzítették, hogy jótállás esetében a jogosult a jótállási időn

belül bármikor közölhette a kifogását a kötelezettel, amely a szavatosság szabályaihoz képest kedvezőbb lehetőséget biztosított. (Ptk. 248 §)

A fentiek alapján látható, hogy a 2003-ban hatályba lépett új normarendszer számos újdonságot hozott a területen. A módosítások jogpolitikai indoka főként az Európai Unió csatlakozásában és az ezzel járó jogharmonizációs kötelezettségben keresendők.

Véleményem szerint a jogintézmények szabályozásában a legfontosabb, és legjelentősebb változást az hozta, hogy a kellékszavatosságra és jótállásra vonatkozó szabályok fogyasztói szerződések, és fogyasztónak nem minősülő szerződő felek esetében jelentősen elváltak egymástól, és fogyasztók számára jóval magasabb szintű, magasabb minőségű jogvédelmet biztosítottak a rendelkezések, mint a módosításokat megelőzően.

3. Kellékszavatosság, jótállás a 2013. évi V. törvényben

A jogtudomány mai álláspontja szerint az 1959. évi Polgári Törvénykönyv sikeres kodifikációnak, és igen magas színvonalú szakmai munkának számított. Azonban az 1990-es évek rendszerváltását követő társadalmi, gazdasági változások szükségessé tették az új Polgári Törvénykönyv anyagának a kidolgozását.

A kódex szerkezetével kapcsolatban a következő módosulásokat tartom fontosnak a vizsgált téma szempontjából. Az egyik változás, hogy a jótállásra vonatkozó szabályok, amelyek korábban a szerződést biztosító mellékkötelezettségek között foglaltak helyet, az új törvény koncepciójában már a szerződésszegés fejezetet belül helyezkednek el. Újítás volt továbbá, hogy a jogszavatosság szabályai, amelyek a korábbi Ptk-ban a kötelmi jog különös részében az egyes szerződéstípusoknál szerepeltek, szintén az általános rész szerződésszegés fejezetének a részét képezik.

A hibás teljesítés törvényi definíciója annyiban formálódott át, hogy a hibátlan teljesítés érdekében a szerződésben vagy jogszabályban megállapított „minőség” követelményeknek kell megfelelni, illetve kikerült a törvényi rendelkezések közül az összeszerelésre és a használati útmutató hibájára vonatkozó rendelkezés.

A kellékszavatosság keretében érvényesíthető igények, lényegében változatlanok maradtak, ahogy változatlan maradt a fogyasztói szerződések esetében alkalmazott hibás teljesítési vélelem, és az a vélelem is, hogy a két hónapon belül közölt hibát kellő időben közölt hibának kell tekinteni.

Módosulás figyelhető meg viszont az igényérvényesítési határidők tekintetében. Az új Ptk. általános szabályként 1 éves elévülési határidőt állapít meg, míg a korábbi törvénykönyv 6 hónapos határidőt tartalmazott, és az elévülés nyugvása esetén volt lehetőség 1 éves, tartós használatra rendelt dolog esetében 3 éven belül igényt érvényesíteni.

A fogyasztói szerződések esetében alkalmazott 2 éves határidő változatlan maradt.

Új rendelkezése a törvénynek, hogy 5 éves elévülési időt állapít meg arra az esetre, ha a szolgáltatás tárgy ingatlan. (Ptk. 2013. 6:157-6:167 §)

Alapvetően tehát az látható a kellékszavatosságra vonatkozó előírások esetében, hogy az irányelvi implementációt követően - amely még a régi törvénykönyv hatálya alatt megtörtént - nagy volumenű módosítások nem voltak szükségesek a kodifikációt végző szakemberek szerint.

A jótállással kapcsolatos változás, hogy a jótállási jegyre vonatkozó rendelkezések kikerültek a törvénykönyvből, ugyanakkor bekerült egy három hónapos nyugvási határidő a bíróság előtti igényérvényesítés kapcsán. [Ptk.6:173 § (1)] A jogintézmény lényegi elemei azonban nem itt sem alakultak át.

4. Összegzés

Az elvégzett vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy a kellékszavatosság és jótállás szabályozásának történetében a mérföldköveket a 20. század eleji kodifikációs törekvések révén megszületett három magánjogi törvényjavaslat, az 1959. évi Polgári Törvénykönyv elfogadása, illetve két alkalommal történő

módosítása, valamint a 2013. évi Polgári Törvénykönyv hatálybalépése jelentették.

Az 1959. évi Polgári Törvénykönyv hatálybalépését megelőzően a kereskedelmi törvény (1875:35 tc.) vonatkozó szakaszainak analóg használata révén folyt a jogalkalmazás. Ezen helyzet megszüntetését, és az egységes magánjogi kódex megalkotását célozták a század elején meginduló kodifikációs törekvések. A munkálatok eredményeként három magánjogi törvényjavaslat született meg, valamivel kevesebb, mint 30 év alatt. Ezeket a tervezeteket a törvényhozás végül nem fogadta el, köszönhetően az időszakban lezajló két világháborúnak, a totalitárius rendszerek váltakozásainak, és annak, hogy a korszak politikai vezetésének számos probléma vonta el a figyelmét erről a jogalkotási kérdésről.

A javaslatok elfogadása azonban jelentős előrelépést hozott volna magával a területen. Egyrészt az analógia mindig hordoz magában bizonytalanságokat, és nem feltétlenül segíti elő az egységes jogalkalmazást. A legfontosabb előrelépést tehát a kodifikált, egységes törvényi szabályozási rendszer jelentette volna. Az előrelépés másik fontos eleme pedig az, hogy a javaslatok részletszabályai is magasabb szintű jogvédelmet kínáltak. Ezen állítást jól példázza, hogy a tervezetek szövege már nemcsak a kikötött és a törvényes kellékek hiánya esetén, hanem a rendeltetésszerű használat akadályozása, valamint a jelentős értékcsökkenés esetében is lehetővé tette a szavatossági jogok gyakorlását.

A jogintézmények szabályozása kapcsán a tényleges áttörést az 1959. évi IV. törvény hatályba lépése jelentette. Bár elmondható, hogy ez a törvénykönyv is sajátos társadalmi, politikai és gazdasági körülmények között jött napvilágra, hiszen a kommunista diktatúra egyik legnehezebb periódusában zajlottak le a kodifikációs munkálatok. A jogalkotók szakmai felkészültségét és hozzáértését mutatja azonban, hogy egy a magánszektort és piacgazdaságot erősen korlátozó politikai és társadalmi rendben is olyan törvénykönyvet tudtak megalkotni, amely hosszú éveken keresztül megfelelően funkcionált.

A kódex kellékszavatosságra és jótállásra vonatkozó szabályaival szemben azonban több kritikai észrevétel is megfogalmazható. A rendelkezések talán legjelentősebb hibája – a kodifikációban résztvevő Eörsi szerint is –, hogy a kétféle szolgáltatás, a kétféle hiba, és a hozzájuk kapcsolódó kétféle igényérvényesítési mechanizmus meglehetősen bonyolulttá tette a jogérvényesítést.

A következő lépést a törvénykönyv 1978-ban hatályba lépett módosításai hozták magukkal. Ez a módosítás leginkább a jogérvényesítési mechanizmus hiányosságait próbálta orvosolni megszüntetve a kétféle igényérvényesítési határidőt.

A legjelentősebb módosításokra, lényegében a terület újra szabályozására az Európai Unió jogharmonizációs kötelezettség kapcsán, az 1999/44/EK irányelv nyomán került sor. Álláspontom szerint ez a módosítás teremtette meg a modern, fogyasztóvédelmi szempontokat is érvényre juttató kellékszavatossági szabályokat.

A módosítás számos jelentős elemet tartalmazott kezdve azzal, hogy elválasztotta egymástól a fogyasztói szerződések kapcsán, és az egyéb felek között létrejött szerződések esetében alkalmazott szavatossági szabályokat, és a fogyasztói szerződések esetében klauzikálisan kógens normákat léptetett érvénybe. A szabályozás további fontos elemei voltak, hogy a fogyasztói szerződések kellékszavatossági igényérvényesítése során a teljesítést követő 6 hónapban megfordította a bizonyítási terhet, valamint felállította azt a vélelmet is, hogy a felismerést követő 2 hónapon belül közölt hibát kellő időben közöltnek kell tekinteni.

Ez a normarendszer tehát már a harmonizált európai jogszabályok követelményeit tartalmazta, magas színvonalú fogyasztói érdekvédelmet biztosított, és az új 2013. évi Polgári Törvénykönyv megszületése sem hozott jelentős változásokat az általa rögzített szabályokban.

A történeti áttekintés befejeztével felmerül a kérdés, hogy egy ilyen hosszú fejlődési pályát bejáró, erősen harmonizált jogterület jogintézményei milyen kihívásokkal néznek szembe napjainkban? Milyen kritikai észrevételek fogalmazhatók meg velük szemben?

Véleményem szerint a hatályos szabályozás leginkább megkérdőjelezhető pontja az, hogy az új Ptk. a kellékszavatossági igények érvényesítéséhez kapcsolódóan megszüntette a jogvesztő határidők alkalmazását.

Míg a 1959. évi kódex 308 és 308/A §-ban egyértelműen rögzítette, hogy a kellékszavatossági határidők elévülési jellegűek, és azokban az esetekben, amikor is az igény menthető okból nem érvényesíthető, így

különösen rejtett hiba esetében, akkor a nyugvás miatt meghosszabbodott határidők elmulasztása már jogvesztéssel jár.

Ezzel szemben a 2013. évi törvénykönyv 1 évben, fogyasztói szerződés esetében 2 évben, ingatlan tekintetében pedig 5 évben határozza meg kellékszavatossági igény érvényesítésére nyitva álló határidőt. (Ptk. 6:163 §) Ezen határidők számítására az elévülés általános szabályai az irányadók, így az elévülés nyugvására (Ptk. 6:24 §) és megszakadására (Ptk. 6:25 §) vonatkozó előírások alkalmazandók.

Ennek értelmében, ha az elévülés nyugszik, az akadály megszűnésétől számított egyéves – egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetén három hónapos – határidőn belül a követelés akkor is érvényesíthető, ha az elévülési idő már eltelt, vagy abból egy évnél – egyéves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetén három hónapnál – kevesebb van hátra. [Ptk. 6:24 § (2)]

Mindez azt eredményezheti, hogy rejtett hibák esetében a kötelezett időbeli korlát nélkül köteles lehet helyt állni a szerződés szerű teljesítésért, mely igen méltánytalan vele szemben. Sőt az is megkérdőjelezhető, hogy jogállami keretek között írhat-e elő jogszabály a polgári jog keretén belül időbeli korlát nélküli helytállási kötelezettséget, és hogy ez a megoldás valóban szükséges-e, nem nehezíti el túlzottan a kötelezett helyzetét a jogviszonyban.

Bibliográfia

- Baranyai János (1976), A szavatosság intézményének korszerűsítéséről, Magyar Jog, 23. évf. 8. sz. 678-688.
- Csanádi György (1958), A szerződésszegés a Polgári Törvénykönyv tervezetében, Jogtudományi Közlöny, 13. évf. 6. szám, 206-215.
- Eörsi Gyula (1976), Megjegyzések a szavatosság intézményének a korszerűsítéséhez, Magyar Jog, 23. évf., 11. szám, 961-964.
- Eörsi Gyula (1969), Szakvélemény a Hibás teljesítés jogkövetkezményeinek szabályozásáról. 277-278. és 312-386.
- Erdélyi Iván (1977), Szavatosság és jótállás mint felelősségi alakzatok, Magyar Jog, 24. évf. 4. sz., 335-338.
- Herczeg István (1954), Szavatosság és jótállás új jogrendszerünkben, Jogtudományi Közlöny, 9. új évf. 4. szám, 123-126.
- Kemenes Béla (1955), A szerződésszegésért való felelősség kodifikációs elvi kérdései, Jogtudományi Közlöny, 10. évf. 12. szám, 738-757.
- Kemenes István (1992), A szavatosság, a jótállás és a kártérítés egyes kérdéseinek újra szabályozásához, Magyar Jog 39. évf. 1. szám, 13-22.
- Kemenes István (1985), Szavatosság és (vagy) kártérítés a szolgáltatás hibája miatt, Magyar Jog, 32. évf. 1. sz., 50-57.
- Luszczyk Viktor (1999), A szavatosság egy módosított EK-irányelv-tervezet tükrében, Gazdaság és Jog, 7. évf. 5. sz., 14-17.
- Luszczyk Viktor (2000), Szavatosság és jótállás az EK és Magyarország jogában, Jogtudományi Közlöny, 55. évf. 12. sz., 503-511.
- Mezey Barna (2007), Magyar Jogi Történet, Osiris Kiadó, Budapest, 156-164.
- Nagy Katalin – Kende Tamás (2004), A szavatosság és a jótállás intézményeinek újraszabályozása az EU jogharmonizáció jegyében, Európai Jog, 4. évf. 5. sz., 22-26.
- Nagy Péter (2018), A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 1977-es felülvizsgálata a levéltári források tükrében. In: Az 1959-es PTK . 1977. évi novellájának előkészítő anyagai. Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., 9-23.
- Nemere Béla (1914), Szavatosság a tervezetben, Jogtudományi Közlöny, 49. évf. 32. szám, 339-342.

Vékás Lajos (2015), Adalékok a Polgári Törvénykönyv történeti és összehasonlító jogi értékeléséhez, In: Keserű Barna Arnold, Kőhidi Ákos, Tanulmányok a 65 éves Lenkovics Barnabás tiszteletére, Eötvös J Kvk. Budapest, 564-574.

Zoltán Ödön (1969), Feljegyzés a hibás teljesítés jogkövetkezményeinek új jogi szabályozásáról, 843-913.

Jogszabályok

A Magyar Általános Polgári Törvénykönyv tervezete. Grill Károly Cs. és Kir. Udv. Könyvkereskedése. Budapest, 1900.

A magyar polgári törvénykönyv tervezete: második szöveg. Grill Károly Cs. és Kir. Udv. Könyvkereskedése. Budapest, 1913.

1928. évi magánjogi törvényjavaslat Magyarország Magánjogi Törvénykönyvéről.

A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény